

LEGISLATIVA V PÉČI O ŽÁKY S SPU

Specifické poruchy učení a chování
pro 1. stupeň ZŠ

ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI

Současný trend v péči o žáky s SPU

- **důraz na prevenci a včasnou intervenci**
 - protektivní x rizikové faktory – řečové funkce a fonologické dovednosti
- **reakce na intervenci (RTI ractivness to intervetion)**
 - děti dostávají kvalifikovanou výuku → ne všichni reagují odpovídajícími výsledky → cílená a intenzivnější péče → pokud nereaguje → SPU

PREVENTIVNĚ-INTERVENČNÍ MODEL

- **třístupňový** model péče (Mertin, Kucharská, 2007)
- návrh změny péče
- **prevence školní neúspěšnosti** a včasná eliminace negativních následků možných obtíží
- **individualizace výuky** na počátku vzdělávání
- oddálení stanovení diagnózy

PRVNÍ STUPEŇ PÉČE

INDIVIDUALIZOVANÁ POMOC UČITELE

- větší díl péče o žáky s výukovými problémy svěřen **běžnému učiteli**
- dobrý a zkušený **metodik čtení, psaní, počítání**; možnosti **individualizace** a **modifikací** v předmětu
- monitoring dítěte
- 6 měsíců
- **opatření**: max. 25 žáků ve třídě, pomocný učitel, konzultační hodiny – spolupráce s rodinou!
- **je to možné a proč ne dříve?**
 - širší znalosti učitelské veřejnosti v oblasti SPU
 - metody, metodiky, pomůcky dobře dostupné
 - větší respekt individuálních odlišností ze strany školského systému

DRUHÝ STUPEŇ PÉČE

PLÁN PEDAGOGICKÉ PODPORY

- přes individualizovanou pomoc učitele nedojde k úpravě → **konzultace** se školním poradenským či školským poradenským pracovištěm
- sestaven **plán pedagogické podpory** – ten již strukturovaný, postihuje několik rovin možné pomoci:
 - silné/slabé stránky
 - individuální cíle pro konkrétního žáka v konkrétních předmětech, ve kterých žák selhává
 - způsoby, jak cílů dosáhnout
- zvýšení intenzity pomoci (častěji, déle, v menší skupince apod.)

DRUHÝ STUPEŇ PÉČE

- **individuální opatření:** prodloužené procvičování, opakované procvičování, procvičování za pomoci kompenzačních pomůcek, zadávání individuálních úkolů, tolerance apod.
- 3 – 6 měsíců → vyhodnotit účinnost „PPP“ v konzultačním týmu
- pokud uspokojivé – návrat do „úrovně jedna“, pokud výukové obtíže přetrvávají → návrh na **komplexní vyšetření v odborném poradenské zařízení**

TŘETÍ STUPEŇ PÉČE

SPECIALIZOVANÉ INTERVENCE NA ODBORNÉM PRACOVIŠTI ČI V KOORDINACI S NÍM, IVP

- vyjádření o **diagnóze SPU** , poskytnout **podklady pro intenzivnější pomoc**
- pokud obtíže natolik závažné, že lze přidělit diagnózu SPU – poskytnout podněty pro vytvoření IVP
- **spolupráce s rodiči** – pokud nesouhlasí (zůstat u PPP)
- **další intervence** –specifické a vysoce odborné (Feurestein, Kuncová, DOV)
- v případě potřeby **návaznost úprav** i v jiných oblastech školních dovedností, osobnosti (psychoterapie), sociálních vztahů (individuální i skupinové terapie), stylů učení, psychoterapeutická podpora rodiny

STANOVENÍ DIAGNÓZY SPU

- podstatným předpokladem (Mertin, Kucharksá, 2007):
 - přetrvávající výrazné obtíže v některé vzdělávací oblasti a současně doložená **dlouhodobá pedagogická pomoc v rámci základní i střední školy**
- předpoklad realizace třístupňového modelu péče
 - posílení úlohy **rodiny** a spolupráce s rodiči – prevence a podněcování rozvoje gramotnosti
 - učitelé přijmout myšlenku: důležité žáky **naučit** ne pouze kvalitně učit
 - zvýšení úlohy **učitele**
 - pedagogická a psychologická diagnostika – více vycházející z výuky a ze samotné **činnosti**

ŠKOLSKÁ LEGISLATIVA

- **Školský zákon 561/2004 Sb.**
 - zákon o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
 - upravuje vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje
 - vymezuje práva a povinnosti fyz. a právnických osob při vzdělávání
- **Vyhláška č. 72/2005 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 73/2005 Sb.** o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- **Vyhláška č. 177/2009 Sb.** o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

561/2004 Sb.

- **§ 2** vzdělávání je založeno na zásadách odst. 1b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce
- **§ 16** vzdělávání **dětí, žáků s studentů se SVP** a dětí, žáků a studentů nadaných
 - **zdravotní postižení** (SPU, SPCH, mentální, zrakové, tělesné, více vad. autismus)
 - **zdravotní znevýhodnění** (zdr.oslabení, dlouhodobá nemoc)
 - **sociální znevýhodnění** (nízké sociokulturní postavení, nařízená ústavní výchova, uložená ochranná výchova, postavení azylanta)
 - SVP zjišťuje školské poradenské zařízení
 - právo na vzdělávání, jehož obsah formy a metody odpovídají vzdělávacím potřebám, vytvoření nezbytných podmínek, poradenskou pomoc školy a ŠPZ
 - při hodnocení se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění
 - funkce asistenta (vyjádření ŠPR)

561/2004 Sb.

- § 18 IVP ředitel školy může s písemným doporučením ŠPZ povolit nezletilému žákovi se SVP nebo s mimořádných nadáním na žádost jeho zákonného zástupce (zletilému žákovi nebo studentovi s SVP na jeho žádost) vzdělávání podle IVP (ve středním a vyšším odborném i z jiného závažného důvodu)
- § 19 náležitosti IVP stanoví prováděcí právní předpis (V. 73/2005 Sb.)
- § 26 délka vyučovací hodiny u žáka se SVP může být odlišná, (možnost dělit nebo spojovat hodiny)
- § 51 **hodnocení** výsledků vzdělávání žáků možnost hodnotit klasifikačním stupněm, slovně i kombinací (rozhoduje ŘŠ se souhlasem školské rady – u všech žáků, nejen u žáků s SPU)
 - u žáků s SPU o slovním hodnocení rozhoduje ŘŠ na základě žádosti zákonného zástupce žáka a doporučení ŠPZ (pokud škola hodnotí klasifikací)

VYHLÁŠKA Č. 72/2005 SB.

- o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- smyslem vyhlášky zejména:
 - zajistit rovný přístup k PP a SP poradenským službám dětem, žákům, studentům, zákonným zástupcům a pg pracovníkům škol a školských zařízení
 - zakotvit mechanismy, které pomůžou zajistit srovnatelnou úroveň poradenských služeb ve všech krajích ČR
 - vymezit poradenskou činnost PPP, SPC
 - **§ 7** reflektovat současnou úlohu škol v poskytování poradenských služeb

VYHLÁŠKA Č. 73/2005 SB.

- o vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- vzdělávání se uskutečňuje s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření
- speciální vzdělávání se poskytuje žákům se SVP na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického **vyšetření školského poradenského zařízení**
- **formy speciálního vzdělávání**
 - individuální integrace (v běžné škole)
 - skupinová integrace (ve třídě pro žáky se ZP – např. dyslektická třída)
 - speciální škola pro žáky se ZP – ZŠ pro žáky s SPU
 - kombinace
 - upřednostňována je **individuální integrace**, pokud vyhovuje potřebám a možnostem žáka a podmínkám a možnostem školy

VYHLÁŠKA Č. 73/2005 SB.

■ IVP

- vypracovává se v případě potřeby u individuálně integrovaných žáků (ale je důležitým podkladem pro získání finanční dotace na žáka, tzv. navýšeného normativu)
- IVP vychází ze vzděl. programu školy, závěrů, odborného vyšetření (speciálně pedagogického nebo psychol.), případně doporučení praktického nebo odborného lékaře, dalšího odborníka a vyjádření zák. zást. Žáka
- IVP je součástí dokumentace žáka, schvaluje ředitel (561/2005, § 18)
- IVP obsahuje údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytované péče, o cíli vzdělávání (časové a obsahové rozvržení učiva), volbě pedagogických postupů, způsobu zadávání a plnění úkolů, způsobu hodnocení žáka, potřebě dalšího pedagogického pracovníka, seznam kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, jmenovité určení pracovníka ŠPZ pro spolupráci se školou, předpoklad navýšení finančních prostředků a závěry spec. ped. nebo psychol. vyšetření žáka
- za zpracování IVP odpovídá ŘŠ, vypracovává se ve spolupráci s ŠPZ a zákonným zástupcem žáka
- může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku
- ŠPZ 2x ročně vyhodnocuje dodržování postupů a opatření v IVP, v případě nedodržování informuje ŘŠ

VYHLÁŠKA Č. 73/2005 SB.

- zařazení žáků se ZP do speciálního vzdělávání- provádí **ředitel** na základě doporučení ŠPZ a souhlasu zákonných zástupců – informovaný souhlas –(vymezen minimální rozsah údajů a informací)
- **asistent pedagoga** - je určen pro pomoc žákům přizpůsobit se školnímu prostředí, pedagog. pracovníkovi pro pomoc při výchově a vzdělávání, dále při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáka, Žádá o něj ŘŠ.
- **počty žáků**
 - **individuální integrace** - v běžné třídě lze integrovat max. 5 žáků se ZP

VYHLÁŠKA Č. 177/2009 Sb.

- specifické poruchy učení a ostatní (SPUO)
 - úpravy prostředí
 - navýšení časového limitu
 - úpravy zkušební dokumentace (formální, obsahové)
 - použití kompenzačních pomůcek
 - asistence (ne SPU)

ŠKOLA

- učitel
 - již před stanovením diagnózy – uplatňovat podpůrný **výukový program a individuální přístup k žákovi**
 - **pedagogická diagnostika** – (VP, třídní učitel, učitel)
 - nestandardizovaný dotazník, často vypracovaný PPP/SPC/SVP
 - důvod vyšetření, realizovaná pg opatření, školní prospěch, popis obtíží...
- škola – podílí se na řešení problémů žáků s SPU
 - umožňuje používat kompenzační pomůcky
 - využívat specifické přístupy pro hodnocení a vzdělávání
 - v rámci integrace čerpat navýšený normativ
 - zajistit speciálně pedagogickou péči navíc, sestavit IVP

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVNÍŠTĚ

- výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog
 - za poskytování poradenských služeb ve škole zodpovědný ředitel
 - součástí vzdělávacího programu školy by měla být i strategie či program poradenství – zapojení třídní i ost. učitelů-
- rámcové náplně zpracovány v příloze č.3 k vyhlášce 72/2005 Sb.
- postupně zaváděno zejména do škol, které mají 500 a více žáků, ŠP a ŠSP pracovníky školy, rozsah činnosti min. 0,5 úvazku

PPP

- **pedagogicko-psychologické poradny**
- psycholog, speciální pedagog, sociální pracovníce, metodik prevence
 - komplexní nebo zaměřená psychologická a speciálně pedagogická diagnostika
 - psychologická a speciálně pedagogická intervence
 - informační a metodická činnost
- ne vždy zabezpečení pro poskytování plné péče
 - více proškolení učitelů
 - individuální či skupinová náprava SPU
- individuální práce s klientem:
 - sdělení závěru rodiči, intervence ve škole
 - vedení dítěte v poradně, rodič a dítě dochází opakovaně na zácviky
 - intenzivní terapeutické vedení – pravidelná docházky do porady

SPC

- **speciálně pedagogická centra**
- vznik v 90. letech - nová poradenská pracoviště zaměřená výhradně na klienty se **zdravotním postižením**
- nejčastěji zřizována při speciálních školách, často se také specializovala na péči o žáky jednoho typu postižení
- standardní činnosti společné
 - vyhledávání žáků se ZP
 - komplexní diagnostika
 - zapůjčování odborné literatury, rehabilitačních a kompenzačních pomůcek
- standardní činnosti speciální
 - intervence, terapeutické postupy, stimulační postupy, edukační, reedukační

DYS-CENTRA

- dobrovolná, nezávislá a nezisková sdružení občanů a právnických osob, kteří se zaměřují na problematiku SPU (SPUCH)
- poskytují službu dětem s SPU, rodičům, pedagogickým pracovníkům i široké veřejnosti
- navazují na diagnostickou činnost PPP, kterou doplňují o oblast terapeutickou
- metodické vedení rodičů, pomoc učitelům při tvorbě IVP, zvyšování informovanosti, změna postojů k obtížím dětí s SPU, zájmové odpolední kroužky (sportovní, dramatický, hudební, výtvarný), vedení odborné knihovny
- asociace DYS-center - sdružuje organizace z celé České republiky

ČESKÁ SPOLEČNOST „DYSLEXIE“

- www.czechdyslexia.cz
- **dobrovolná nezisková organizace** sdružující odborné pracovníky, kteří se zabývají problematikou dyslexií, ostatních specifických poruch učení a přidružených obtíží a nápadností v chování
- organizační jádro tvořeno dvaceti odbornými pracovníky pedagogicko-psychologického poradenství, učiteli základních, středních i vysokých škol a dalšími osobami, zabývajícími se specifickými poruchami učení a chování
- předsedkyně: Dr. Zelinková, místopředsedkyně: Dr. Kucharská

OSTATNÍ SLUŽBY

- mnohotvárnost v poskytování péče
- zdravotnický resort:
 - klinický logoped, klinický psycholog, odd. dětské psychiatrie
- soukromý resort:
 - soukromý psycholog, soukromý speciální pedagog,
 - firmy – nakladatelství, počítačové programy (MATIK Liberec, GeMIS, Terasoft Hořovice)